

วาทกรรมเชิงวิพากษ์: กรณีศึกษาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้

กมลลดา นาคแทน

ดร., อาจารย์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

kamollada.n@gmail.com

รับบทความ: 8 สิงหาคม 2565

แก้ไขบทความ: 28 สิงหาคม 2565

ตอบรับบทความ: 9 กันยายน 2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์อิสระในช่วงปี พ.ศ. 2564 – 2565 ผ่านวาทวิทยาในโครงสร้างประโยค โดยเน้นวิเคราะห์การปรากฏของตำแหน่งประธาน และผ่านอวัจนภาษาโดยเน้นวิเคราะห์ภาพขาวและอาศัยการตีความและอธิบายความที่เชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่ามีการใช้ภาษาเพื่อสื่อถึงความรุนแรงสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ การเป็นประธานของประโยค การละประธาน และการใช้ภาษาภาพ การเป็นประธานของประโยคแสดงให้เห็นความพยายามแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยนำเสนอว่าเจ้าหน้าที่รัฐคือวีรบุรุษ ส่วนผู้ก่อการร้ายคือผู้ชั่วเพื่อเรียกขบวนการก่อการร้ายโดยตรง และการใช้ภาษาที่ทำให้เกิดภาพเหมารวม (Stereotypes) เช่น โจรใต้ เหยื่อของผู้ก่อการร้ายมักเป็นบุคคลต่างศาสนาเช่นชาวไทยพุทธ สิ่งนี้แสดงให้เห็นความขัดแย้งทางศาสนาระหว่างขบวนการก่อการร้ายและศาสนาอื่นในพื้นที่ซึ่งฝังรากลึกมายาวนานจนยากที่จะแก้ไข

คำสำคัญ: วาทกรรม, ความรุนแรง, สามจังหวัดชายแดนใต้, หนังสือพิมพ์อิสระ

Critical Discourse Analysis : A Case Study of Violence in the Three Southern Border Provinces

Kamollada Nakthaen

Ph.D., Lecturer

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Nakhon Sawan Rajabhat University

kamollada.n@gmail.com

Received: August 8, 2022

Revised: August 28, 2022

Accepted: September 9, 2022

Abstract

The objective of this research article was to analyze the discourse of violence in the three southern border provinces that appeared in Isara newspaper during the years 2021 – 2022 through the verbal structure of the sentence by focusing on the analysis of the appearance of the subject and through nonverbal language, emphasizing the analysis of news images and relying on interpretations and explanations related to social and cultural contexts. The results of the research revealed that the use of language to convey violence can be classified into 3 types as follows: The subject of the sentence, the omission of the subject and the use of visual language. The subject of the sentence represented an attempt to resolve conflicts with government officials. It was suggested that government officials were heroes and terrorists would use the term to directly refer to terrorist movements and using language that creates stereotypes, such as southern terrorist. The victims of terrorists were often non-Islam people such as Thai Buddhists. This showed the religious conflict between terrorist movements, mostly Islam and other religions in the area, which had long been deeply rooted and difficult to resolve.

Keywords: Discourse, Violence, Three southern border provinces, Isara newspaper

บทนำ (Introduction)

กระบวนทัศน์เรื่องความรุนแรงถูกนิยามว่า เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเมื่อพวกเขาเหล่านั้นถูกมองว่ามีความเป็นอื่น (The other) ที่อาจมีประเด็นด้านความขัดแย้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมากผู้ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงมักถูกมองว่ามีได้อยู่ในสถานะที่มีความเป็นมนุษย์เสมอผู้กระทำ และถูกปฏิบัติในสภาพที่ไม่ต่างจากวัตถุ สิ่งของ หรือสิ่งที่ไม่มีชีวิตจิตใจ ด้วยวิธีการอยุติธรรม ในอดีตมีหลักฐานด้านความรุนแรงปรากฏให้เห็นเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่บ้าง เช่น ในบทพระพันธ์ วรรณกรรม หรือสื่อประเภทอื่น สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีอคติต่อบุคคลที่ถูกมองว่ามีความต่างมาช้านาน เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นและไม่สามารถหาทางออกด้วยสันติวิธีได้จึงนำไปสู่การกีดกัน เหยียดหยาม และใช้ความรุนแรงเพื่อแก้ปัญหาดังปรากฏให้เห็นกันดาษดื่น นักวิชาการตะวันตก Lewis Fry Richardson (1960) ศึกษาความรุนแรงที่เป็นสาเหตุการเสียชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ สงคราม การปฏิวัติ และการฆาตกรรม พบว่า ในระยะเวลาที่ได้ศึกษาวิจัยมีผู้คนล้มตายเพราะความรุนแรงทั้ง 3 รูปแบบ รวม 46.8 ล้านคน ในขณะที่อีก 12.6 ล้านคน ล้มตายด้วยความรุนแรงรูปแบบอื่นรวมทั้งสิ้นความรุนแรงคร่าชีวิตผู้คนไป 59 ล้านคน ในเวลากว่าศตวรรษและในศตวรรษที่ 20 นี้เองมีผู้ล้มตายเพราะสงครามโลกทั้งสองครั้งถึง 36 ล้านคน หรือกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนผู้ตายทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่าช่วงเวลาดังกล่าวมีผู้หนึ่งสังหารอีกผู้หนึ่งทุก ๆ 68 วินาที ความรุนแรงตามทัศนะของ ไชยวัฒน์ สถาอานันท์ (2557: 6) สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ ความรุนแรงทางตรง และความรุนแรงเชิงโครงสร้าง เมื่อลองพิจารณาสารัตถะของความรุนแรงทั้งสองประเภทนี้จะพบว่ามีรายละเอียดปลีกย่อยที่ต่างกัน คือ ความรุนแรงทางตรง มีจุดเริ่มต้นจากปัจเจกบุคคลที่มีพื้นฐานจิตใจฝังใจความรุนแรง เมื่อเป็นเช่นนี้แนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต้องเริ่มต้นที่ตัวบุคคล แล้วจึงพัฒนาและแก้ไขปัญหาในเชิงโครงสร้าง ขณะที่ความรุนแรงเชิงโครงสร้างมักเป็นเรื่องระดับองค์กร อนึ่งสังคมที่ปราศจากความรุนแรงอาจยังมีความขัดแย้ง ซึ่งในความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหากใช้ในทางสร้างสรรค์ก็อาจก่อให้เกิดการพัฒนาและประโยชน์ต่อสังคมสืบไป ขณะเดียวกันสังคมที่ปราศจากความขัดแย้งอาจเป็นสังคมที่ใช้ความรุนแรงเพื่อควบคุมพฤติกรรม การแสดงออกทางความคิดให้เป็นไปตามความต้องการของผู้มีอำนาจในสังคม ณ ขณะนั้น

ในสังคมไทยมีการใช้ความรุนแรงปรากฏให้เห็นในทุกภูมิภาค แต่ความรุนแรงที่เด่นชัดมีมูลเหตุมาจากความต่างทางศาสนาและชาติพันธุ์จนยากที่จะเยียวยาแก้ไขคือ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งและความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้เริ่มขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ที่ทรงริเริ่มปรับปรุงรูปแบบการปกครองใหม่เรียกว่า “พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น ร.ศ. 116” โดยพระราชบัญญัตินี้ถูกนำมาทดลองใช้มาจนถึง พ.ศ. 2444 กับ 7 หัวเมืองในจังหวัดชายแดนใต้เรียกว่า “ข้อบังคับสำหรับ 7 หัวเมือง ร.ศ. 120” ซึ่งการเปลี่ยนแปลงบางประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นมณฑลเทศาภิบาล มีพระยาเมือง ปลัดเมือง และยกกระบัตรเมืองขึ้นตรงกับข้าหลวง อีกทั้งยังมีการส่งพนักงานสรรพากรไปแบ่งเก็บภาษีให้เป็นเงินเดือนกับพระยาเมือง หรือการส่งผู้พิพากษาไปตัดสินคดีความ จนทำให้พระยาเมืองเชื้อสายมุสลิมไม่พอใจอย่างมากเพราะถูกลดทอนอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตนถูกอับดุลกาเดร์ บินตุนกูมารุดดิน (พระยาวชิรธรกิติ) ต่อมาพระยาเมืองปัตตานีจึงแสดงความกระด้างกระเดื่อง โดยร่วมมือกับผู้นำเชื้อสายมลายูอื่น เช่น พระยาเมืองรามัน พระยาเมืองสาเยบุรี และพระยาเมืองระแงง ทำหนังสือร้องเรียนไปยังข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำสหพันธรัฐมลายูในสิงคโปร์ ว่ารัฐบาลไทยข่มเหงชาวปัตตานี

พล.อ. สำเร็จ ศรีทราย เจ้าของทฤษฎี BRN ให้สัมภาษณ์ในงานวิจัยเรื่อง ขบวนการจัดตั้งกับความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้: แรงจูงใจ การขับเคลื่อนและแนวทางแก้ไข ของ ปณิธาน วัฒนายากร (2550: 82) สรุปความสำคัญได้ว่า “ป็อรเอน (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani) เป็นขบวนการจัดตั้งที่โครงสร้างเป็นลักษณะแบบผสม (hybrid) และเป็นองค์กรลับ มีลักษณะขององค์กรปฏิวัติด้วยชาตินิยม (Nationalism) ปฏิวัตินิยม (Revolutionary) และอิสลามนิยม (Islamism) ผสมผสานกัน โดยชาตินิยมคือการที่คนมลายูปาตานีต้องต่อต้านสยาม ผู้ยึดครองปฏิวัตินิยมคือการทำสงครามประชาชนสากลหรือการสู้กันด้วยอาวุธ (armed conflict) ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการสันติภาพ (peace process) และอิสลามนิยมคือการยึดหลักการอิสลามและศรัทธาเป็นฟิรดูอิน (far-du) ที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติและในปัจจุบัน ยังมี การยกระดับด้านการเมือง การต่างประเทศ และด้านศาสนาเพื่อบรรลุเป้าหมายของขบวนการ แม้ว่าจะยังไม่แน่ชัดว่าบุคคลในขบวนการทั้งหมดคิดไปในแนวทางเดียวกัน” การสำรวจงานวิจัยเบื้องต้นพบว่า มีผู้สนใจศึกษาประเด็นเกี่ยวกับความรุนแรงจากสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น วรรณกรรม หรือสารคดี เป็นต้น แต่มีสื่ออีกประเภทหนึ่งที่นำเสนอความเป็นไปในสังคมอย่างทันเหตุการณ์ ณ ช่วงเวลานั้น โดยเหตุการณ์ดังกล่าว อาจมิใช่ภาพสะท้อนความจริงทั้งหมดที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการคัดสรรหรือเลือกสรรมุมมองความเป็นจริงจากทัศนะของผู้เขียนเพื่อเสนอให้ผู้อ่านรับรู้คือ “หนังสือพิมพ์” อาจกล่าวได้ว่า การนำเสนอข่าวสารที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เป็นการประกอบสร้างความเป็นจริงผ่านมุมมองของผู้ผลิตข่าวสารที่ถูกนำเสนอสู่สายตาของประชาชนผ่านการพิจารณาและคัดกรองจากคณะทำงานของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ Fairclough (1989) กล่าวว่า สื่อมวลชนมีอำนาจที่หลบซ่อนอยู่ เพราะผู้ผลิตย่อมมีความคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งความคิดเห็นเหล่านี้มีส่วนสร้างและส่งผลกระทบต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้รับสาร เป็นต้นว่าการนำเสนอภาพข่าวความรุนแรงที่เห็นรายละเอียดของการตายอย่างชัดเจน และผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่องจนผู้อ่านข่าวรู้สึกคุ้นกับภาพเหตุการณ์ ทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เห็นซ้ำ ๆ จนกลายเป็นเรื่องปกติ

ความสำคัญที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจวิเคราะห์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จากหนังสือพิมพ์อิศราในช่วงปี 2564 - 2565 เนื่องจากยังไม่มีผู้นำข่าวด้านความรุนแรงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวมาวิเคราะห์ โดยอาศัยการตีความภาษาพูดหัวข่าวด้วยทฤษฎีวาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) สำคัญของทฤษฎีดังกล่าวเชื่อว่าวาทกรรมนั้นมิอาจศึกษาจากการตีความตามโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น แต่เป็นการผสมผสานมุมมองด้านมิติทางสังคม (social practice) เข้าไปด้วยซึ่ง สมชาย ศรีสันต์ (2557: 87) กล่าวว่าสิ่งสำคัญของการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ คือ การแสดงจุดยืนที่ชัดเจนโดยผู้วิเคราะห์ไม่ได้วางตัวเป็นกลางโดยปราศจากอคติหรือปราศจากความคิดเห็น แต่เลือกอยู่ด้านฝ่ายที่ถูกกระทำโดยอำนาจเพื่อเผยให้เห็นสิทธิเสรีภาพที่กลุ่มคนเหล่านั้นถูกกดทับ เกือบกันไว้ และพึงตระหนักเสมอว่า งานวิเคราะห์วาทกรรมไม่ใช่การมองโลกในแง่ร้าย หรือการวิจารณ์ในมุมลบต่อสิ่งที่เรากำลังวิเคราะห์ ในทางตรงข้ามการวิเคราะห์วาทกรรมคือการมองโลกในทางบวกเพื่อช่วยเหลือและปลดปล่อยบุคคลที่ถูกทำร้ายโดยวาทกรรมกระแสหลัก

สรุปได้ว่าเป้าหมายสำคัญ 2 ประการในการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ คือ การค้นหาผลผลิตของอำนาจที่สืบเนื่องมาจากปฏิบัติการทางสังคม (hegemony) และวิพากษ์รูปแบบนั้นด้วยการพยายามท้าทาย ปะทะ เพื่อผลิตสร้างปฏิบัติการทางสังคมให้กับกลุ่มคนที่เป็นผู้ด้อยโอกาส ตกเป็นรอง หรือไม่มีที่ยืนในสังคม ในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โครงสร้างประโยค โดยเน้นการปรากฏของตำแหน่งประธานและการตีความอวัจนภาษาผ่านภาพข่าวเป็นสำคัญ การตีความตัวบทนั้นผู้วิจัยจะอาศัยการตีความและอธิบายความที่เชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สื่อใช้ในการสร้างอำนาจผ่านภาษา

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์อิสรา ช่วงปี พ.ศ. 2564 – 2565 ผ่านวาทภาษาในโครงสร้างประโยค โดยเน้นวิเคราะห์การปรากฏของตำแหน่งประธาน
2. เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์อิสรา ช่วงปี พ.ศ. 2564 – 2565 ผ่านอวัจนภาษาโดยเน้นวิเคราะห์ภาพข่าวและอาศัยการตีความและอธิบายความที่เชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวเคราะห์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูล

- 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวาทกรรมเชิงวิพากษ์
- 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความรุนแรง
- 1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 2.1 รวบรวมข่าวที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้จากหนังสือพิมพ์อิสรา ในช่วงปี พ.ศ. 2564 - 2565
- 2.2 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวาทกรรมเชิงวิพากษ์
- 2.3 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับความรุนแรง
- 2.4 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสามจังหวัดชายแดนใต้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข่าวความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์อิสรา มาวิเคราะห์ด้วยบท (Text) โดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) โดยผู้วิจัยจะแยกการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

3.1 วิเคราะห์วาทกรรมความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์อิสรา ช่วงปี พ.ศ. 2564 – 2565 ผ่านวาทภาษาในโครงสร้างประโยค โดยเน้นวิเคราะห์การปรากฏของตำแหน่งประธาน

3.2 เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์อิสรา ช่วงปี พ.ศ. 2564 – 2565 ผ่านอวัจนภาษา โดยเน้นวิเคราะห์ภาพข่าวและอาศัยการตีความและอธิบายความเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

4. ขึ้นสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

- 4.1 สรุปผลการวิจัย
- 4.2 อภิปรายผลการวิจัย
- 4.3 เสนอข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย (Research Results)

หากกล่าวถึงสามจังหวัดชายแดนใต้ ภาพที่ฉายชัดในห้วงสำนักคงจะหนีไม่พ้นพื้นที่แห่งความอันตราย เสี่ยงภัยและไม่น่าไปเยือน เนื่องจากการผลิตข่าวทางกรรมความรุนแรงที่มีมูลเหตุความขัดแย้งมาจากความต่างทางศาสนาและชาติพันธุ์ ในสมัยหนึ่งผู้ก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ถูกเรียกว่า “ผู้ก่อการร้าย” ก่อนที่จะเปลี่ยนมาเป็น “ผู้ก่อความไม่สงบ” ในภายหลัง ในประเด็นนี้ พ.อ. กัณฑ์ สติยยุทธการ อ้างถึงใน (ชนกพร อังศุวิริยะ, 2557: 32) กล่าวว่า “การก่อความไม่สงบ (insurgency) เป็นเรื่องของอาวุธในการต่อสู้ทางการเมืองและมีจุดมุ่งหมายไปสู่การเรียกระดมมวลชน (mass mobilization) ไปสู่การต่อต้านอำนาจของรัฐ ขณะที่การก่อการร้าย (terrorism) คือ อาวุธทางการเมืองแบบหนึ่ง ที่ใช้เพื่อเป็นสื่อของความรุนแรง”

จากการใช้ภาษาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์อิศราสรุปได้ว่าการใช้ภาษาเพื่อสื่อถึงความรุนแรงสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ การเป็นประธานของประโยค การละประธาน และการใช้ภาษาภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอทีละประเด็น ดังนี้

1. การเป็นประธานของประโยค

การใช้ภาษาในพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ย่อมมีความสำคัญ เนื่องจากสื่อมวลชนต้องเลือกถ้อยคำที่สั้น กระชับ แต่สามารถสื่อความหมายได้ครบถ้วน ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ในทันทีว่าเรื่องราวนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ใดหรือสิ่งใดที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ ด้วยเหตุนี้ตำแหน่งประธานในพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์จึงมีความสำคัญ ชนกพร อังศุวิริยะ (2557: 37) กล่าวว่า การเป็นประธาน (subjectivity) หมายถึง “การมีตำแหน่งเป็นประธานของประโยคหรือวลีที่อยู่ส่วนต้นของวลีหรือประโยคนั้น เพราะเป็นการให้ความสำคัญโดยตำแหน่งตามรูปประโยคภาษาไทย แม้ว่ารูปแบบประโยคหรือวลีหนังสือพิมพ์จะไม่ถูกต้องตามหลักประโยคภาษาไทยก็ตาม แต่การอยู่ตำแหน่งแรกก็ถือเป็นตำแหน่งประธานสามารถบ่งบอกความสำคัญในรูปประโยคหรือวลีนั้น ๆ ได้”

จากการศึกษาข้อมูลในหนังสือพิมพ์อิศราพบว่ามีการปรากฏของตำแหน่งประธานในพาดหัวข่าวที่สื่อถึงความรุนแรงจำแนกได้ 3 ประเด็น คือ ประธานเป็นผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ ประธานเป็นผู้ก่อการร้าย และประธานเป็นผู้ได้รับผลกระทบ ดังจะอธิบายในรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ประธานเป็นผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์

ตัวอย่าง 1

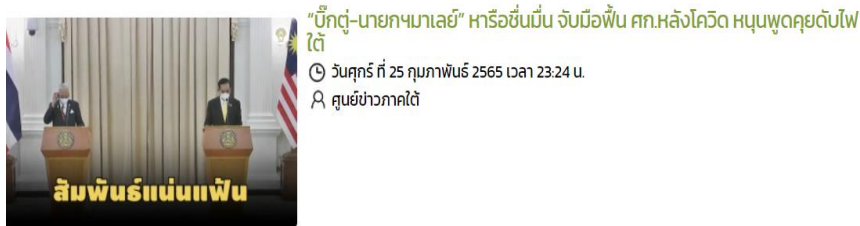

แม่ทัพภาค 4 แปะทะราบนัฟมือ “ฟูโล” รับจ้างก่อเหตุ-โยงยาเสพติด

🕒 08 กรกฎาคม 2565 เวลา 18:50 น.

แม่ทัพภาค 4 แปะทะราบนัฟมือ “ฟูโล” รับจ้างก่อเหตุ -
โยงยาเสพติด
(สำนักข่าวอิศรา 8 กรกฎาคม 2565)

ตัวอย่าง 2

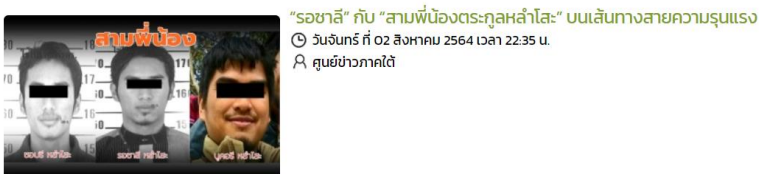

“บิ๊กตู่-นายกฯ มาเลย” แฮรี่ขึ้นมืน จับมือฟิน สก.หลังโควิด หนุนพุดคุยดับไฟใต้
(สำนักข่าวอิศรา 25 กุมภาพันธ์ 2565)

ตัวอย่างที่ 1 คือ “แม่ทัพภาคที่ 4” ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ และตัวอย่างที่ 2 คือ “บิ๊กตู่” หรือพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันของประเทศไทย บุคคลทั้ง 2 ตามที่ปรากฏในข่าวเป็นผู้มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีได้มีเพียงแค่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ของไทยเท่านั้น แต่สถานการณ์ความรุนแรงยังปรากฏในประเทศมาเลเซียด้วย ด้วยเหตุที่นายกรัฐมนตรีถือเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารประเทศ จึงมีอำนาจในการเจรจา หรือ เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น หากพิจารณาจากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สื่อมีการให้ความสำคัญกับตำแหน่งประธาน คือ “บิ๊กตู่” ผ่านโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษา เช่นเดียวกับ “แม่ทัพภาคที่ 4” ซึ่งถือเป็นผู้บัญชาการทหารที่มีอำนาจสูงสุดในเขตพื้นที่รับผิดชอบในภาคใต้ มีกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในชายแดนใต้ของประเทศไทยโดยตรง (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) จึงเปิดเผยพฤติกรรมที่ไม่ชอบธรรมของผู้ก่อการร้ายผ่านสื่อด้วยภาษาที่ตรงไปตรงมาได้ เช่น จากตัวอย่างที่นำมาแสดงมีการใช้คำกริยาคือคำว่า “แฉ” ซึ่งหมายถึง เปิดเผย หรือ เปิดโปง ถูกใช้ในความหมายเชิงลบ หากพิจารณาภาษาที่ใช้จะเห็นได้ว่าสื่อนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับการใช้อำนาจของบุคคลทั้ง 2 ต่างกัน กล่าวคือนายกรัฐมนตรีใช้อำนาจในการเจรจาสันติภาพเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ขณะที่แม่ทัพภาค 4 ใช้กำลังทหารต่อต้านการก่อการร้ายของผู้ก่อการร้าย และโจมตีผู้ก่อการร้ายผ่านการใช้ภาษา

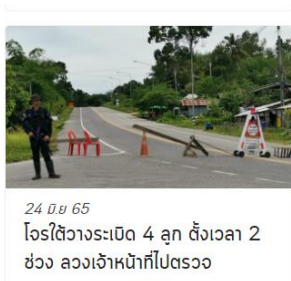
1.2 ประธานเป็นผู้ก่อการร้าย

ตัวอย่าง 3

“รอชาลี” กับ “สามพี่น้องตระกูลหล่ำโสะ” บนเส้นทางสายความรุนแรง
(สำนักข่าวอิศรา 2 สิงหาคม 2564)

ตัวอย่าง 4

โจรไต่วางระเบิด 4 ลูก ตั้งเวลา 2 ช่วง ลวงเจ้าหน้าที่ไปตรวจ
(สำนักข่าวอิศรา 24 มิถุนายน 2565)

ตัวอย่างที่ 3 คือ “รอซาลี กับ สามพี่น้องตระกูลหล้าโสะ” ตัวอย่างที่ 4 คือคำว่า “โจรไต่” หากพิจารณาการใช้ภาษาเพื่อสื่อถึงผู้ก่อการร้ายดังเนื้อข่าวจะเห็นได้ว่า หนังสือพิมพ์สำนักข่าวอิศรา ในตัวอย่างแรก หลีกเลี่ยงการใช้รูปภาษาเพื่อทำให้เกิดภาพเหมารวม (Stereotypes) โดยระบุชื่อ - สกุล ของผู้ก่อการร้ายโดยตรง ต่างจากตัวอย่างที่ 4 ซึ่งมีการใช้คำว่า “โจรไต่” จากตัวอย่างที่ 4 จะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาเพื่อสื่อถึงความรุนแรงคือการลอบวางระเบิดเพื่อสังหารเจ้าหน้าที่ ทำให้ภาพที่ปรากฏดูเป็นเหตุการณ์ที่รุนแรงและน่าหวาดกลัว เพราะมีการใช้อาวุธ (ระเบิด) ที่มีพลังทำลายล้างสูง ประกอบกับการใช้คำกริยาคือคำว่า “ลวง” เพื่อสื่อความหมายในเชิงลบ หมายถึง การกระทำที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ หลงผิด หรือติดกับที่โจรไต่ได้วางแผนไว้ จึงทำให้ภาพลักษณ์ของโจรไต่โหดร้าย และถูกมองว่าเป็นบุคคล อันตรายของสังคม

1.3 ประธานเป็นผู้ได้รับผลกระทบ

ตัวอย่าง 5

คนพุทธชายแดนใต้แสดงพลังขอ “เข้า
พรรษาปลอดภัย” ต่อยอด “รวมภวน
สันติ”

🕒 10 กรกฎาคม 2565 เวลา 20:14 น.

คนพุทธชายแดนใต้แสดงพลังขอ “เข้าพรรษาปลอดภัย” ต่อยอด
“รวมภวนสันติ”
(สำนักข่าวอิศรา 10 กรกฎาคม 2565)

ตัวอย่าง 6

เหยื่อไฟไหม้ไม่มั่นใจปี 70 สันติสุข - เผยกลุ่มบ่อนยังเคลื่อนไหว 753 ราย
🕒 วันศุกร์ ที่ 17 ธันวาคม 2564 เวลา 20:25 น.
👤 ศูนย์ข่าวภาคใต้

เหยื่อไฟไหม้ไม่มั่นใจปี 70 สันติสุข - เผยกลุ่มบ่อนยังเคลื่อนไหว 753 ราย
(สำนักข่าวอิศรา 17 ธันวาคม 2564)

ตัวอย่างที่ 5 ผู้ได้รับผลกระทบคือ “คนพุทธชายแดนใต้” จากภาษาในการพาดหัวข่าวดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ขบวนการก่อการร้ายในสามจังหวัดชายแดนใต้มีก่อเหตุในช่วงเทศกาลสำคัญทางศาสนาอื่น ที่มีใช้ศาสนาเดียวกันกับตน เช่น เทศกาลเข้าพรรษา ซึ่งเป็นเทศกาลสำคัญทางศาสนาพุทธ สิ่งนี้แสดงให้เห็น ความขัดแย้งทางศาสนาระหว่างขบวนการก่อการร้ายซึ่งส่วนมากนับถือศาสนาอิสลามและศาสนาอื่นในพื้นที่ ซึ่งฝังรากหยั่งลึกมายาวนาน สิ่งที่ชาวพุทธชายแดนใต้ผู้ได้รับผลกระทบแสดงออก คือ เรียกร้องให้หน่วยงาน ภาครัฐออกมาตรการเพื่อลดความรุนแรงเช่นเดียวกับที่เคยปฏิบัติในช่วงเทศกาลรอมฎอน (รอมฎอนสันติ) โดยเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยและแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานี (ขบวนการบิอาร์เอ็น) ว่าจะยุติการใช้ความรุนแรงและลดปฏิบัติการทางทหารในเทศกาลดังกล่าว ตัวอย่างที่ 6 ไม่มีการระบุชื่อ หรือกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่มีการใช้ประธานคือคำว่า “เหยื่อ” สามารถตีความได้ว่า กลุ่มผู้ได้รับ ผลกระทบไม่ได้อยู่ในกลุ่มทางศาสนาแบบเจาะจง แต่หมายรวมถึงบุคคลทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา ที่ได้รับ ผลกระทบจากการใช้ความรุนแรง นับแต่อดีตถึงปัจจุบันปัญหาความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนใต้ยังไม่มี ท่าทีว่าจะยุติ สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลควรทบทวนมาตรการแก้ไขปัญหา หรืออาจแสดงถึงความล้มเหลว ของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2. การละประธาน

นอกจากตำแหน่งประธานดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้เบื้องต้น ยังมีการใช้ภาษาอีกลักษณะหนึ่ง คือ การละตำแหน่งประธาน ซึ่งการละตำแหน่งประธานที่ปรากฏในงานวิจัยชิ้นนี้ โดยมากเป็นการละประธาน ที่เป็นผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นการละประธานที่เป็นผู้ก่อการร้าย หากวิเคราะห์ อย่างละเอียดจะพบว่า การที่สื่อไม่กล่าวถึงประธานโดยตรงคือกลวิธีอย่างหนึ่งที่เชิญชวนหรือท้าทาย ให้ผู้อ่านได้ติดตามเนื้อหาข่าวในตอนถัดไป ในงานวิจัยชิ้นนี้ปรากฏการละตำแหน่งประธาน 2 ลักษณะ คือ ละประธานที่เป็นผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ และการละประธานที่เป็นผู้ก่อการร้าย ดังจะวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.1 ละประธานที่เป็นผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์

ตัวอย่าง 7

ตรวจการบ้าน 18 ปีไฟใต้ (2) วิสามัญ-จับตาย..เจื่อนไซใหม่ปะทุ?
 ๑ วันพฤหัสบดี ที่ 06 มกราคม 2565 เวลา 00:42 น.
 ๑ ศูนย์ข่าวภาคใต้

คำถามสำคัญในวาระ 18 ปีไฟใต้ ณ วันที่ 4 ม.ค.65 ก็คือ สถานการณ์ในพื้นที่สี่จังหวัดหรือไม่?

ตรวจการบ้าน 18 ปีไฟใต้ (2) วิสามัญ - จับตาย เจื่อนไซใหม่ปะทุ (สำนักข่าวอิศรา 6 มกราคม 2565)

ตัวอย่าง 8

แฉกลยุทธ์โจมตีจุดตรวจสุโขทัย ยังสลับข้างไปปั๊บบอมป์!

🕒 วันศุกร์ ที่ 01 ตุลาคม 2564 เวลา 22:29 น.

📍 ศูนย์ข่าวภาคใต้

แฉกลยุทธ์โจมตีจุดตรวจสุโขทัย ยังสลับข้างไปปั๊บบอมป์! (สำนักข่าวอิศรา 1 ตุลาคม 2564)

จากตัวอย่างที่ 7 และตัวอย่างที่ 8 จะเห็นได้ว่า ตำแหน่งประธานของประโยคถูกละไว้ หากพิจารณาตามโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาไทยจะทราบได้ทันทีว่า แม้ข้อความข้างต้นจะสามารถสื่อความหมายได้ครบถ้วนแต่ตำแหน่งประธานขาดหายไป เมื่อพิจารณาบริบทโดยรวมที่ปรากฏในประโยคที่ตามมา เช่น “ตรวจการบ้าน 18 ปีไฟได้ จับตาย - วิสามัญ” หรือ “แฉกลยุทธ์โจมตีจุดตรวจสุโขทัย ยังสลับข้างไปปั๊บบอมป์” ก็คงพอทำให้ผู้รับสารคาดเดาได้ว่า บุคคลที่สามารถแสดงพฤติกรรมดังกล่าวหรือมีอำนาจในการวิสามัญและเปิดเผยพฤติกรรมผู้ร้ายได้ต้องเป็นเจ้าหน้าที่จากภาครัฐที่มีขอบข่ายหน้าที่เกี่ยวข้อง เช่น ทหาร ตำรวจ ข้อสังเกตสำคัญประการหนึ่งที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์อิศราคือ ประธานที่มีการละเว้นไม่กล่าวถึงมักเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ต่างไปจากผลการศึกษาของ ชนกพร อังศุวิริยะ (2557: 43 - 44) ที่ได้ศึกษาว่าททกรรมความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้จากสื่ออื่น และได้ข้อสรุปว่าการละเว้นประธานที่ปรากฏในสื่อมักเป็นการไม่กล่าวถึงผู้ก่อการร้าย

กลวิธีละเว้นประธานของประโยคในพาดหัวข่าว อาจเป็นเทคนิคที่สื่อมวลชนใช้เพื่อชวนให้ผู้อ่านอยากติดตามเนื้อหาข่าวว่าบุคคลที่ถูกละไว้ไม่กล่าวถึงเป็นใคร มีบทบาทสำคัญอย่างไรในสถานการณ์ข่าวนั้น ๆ แต่การเลือกใช้คำกริยาของสื่อที่ตามมาก็ทำให้ผู้อ่านคาดเดาได้ว่าผู้กระทำการดังกล่าวคือเจ้าหน้าที่รัฐ การละประธานที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐซึ่งเป็นกลวิธีที่ปรากฏจำนวนมากในหนังสือพิมพ์อิศราสื่อความหมายว่าเจ้าหน้าที่จากภาครัฐปฏิบัติหน้าที่อย่างหนักในช่วงนี้ จึงปรากฏข่าวเจ้าหน้าที่แก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้จากหนังสือพิมพ์อิศราในความถี่ค่อนข้างมาก

2.2 ละประธานที่เป็นผู้ก่อการร้าย

ตัวอย่าง 9

บึ้มต่อเนื่อง! วางระเบิดตั้งเวลา 5 ลูกหวังโจมตี จนท.ตรวจที่เกิดเหตุ

🕒 วันศุกร์ ที่ 24 มิถุนายน 2565 เวลา 23:03 น.

📍 ศูนย์ข่าวภาคใต้

บึ้มต่อเนื่อง! วางระเบิดตั้งเวลา 5 ลูกหวังโจมตี จนท.ตรวจที่เกิดเหตุ
(สำนักข่าวอิศรา 24 มิถุนายน 2565)

ตัวอย่างที่ 9 จะเห็นได้ว่าการเริ่มต้นประโยคด้วยการใช้คำกริยา “บีม” ประกอบกับเนื้อความที่ตามมาคือ “วางระเบิดตั้งเวลา 5 ลูกหวังโจมตี จนท.” ทำให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาได้ทันทีว่าเป็นการกระทำของผู้ก่อการร้าย เพราะกลุ่มเป้าหมาย (ฝ่ายตรงข้าม) ที่เป็นเหยื่อของการโจมตีคือเจ้าหน้าที่รัฐ ข้อสังเกตที่น่าสนใจประเด็นหนึ่งคือ คำกริยาที่ปรากฏในพาดหัวข่าวในประเด็นการละประธานที่เป็นผู้ก่อการร้ายมักเป็นคำกริยาที่สื่อถึงความรุนแรงทั้งสิ้น เช่น “บีม” “วางระเบิด” เป็นต้น จึงอนุมานได้ว่าการที่สื่อเลือกใช้ถ้อยคำในลักษณะนี้เพราะต้องการให้ผู้อ่านคาดเดาได้ในทันทีหรือไม่ว่าการก่อเหตุรุนแรงเป็นฝีมือของฝ่ายใด การเลือกใช้ภาษาในพาดหัวข่าวโดยมาก ไม่มีพาดหัวข่าวใดใช้ภาษาเพื่อแสดงให้เห็นถึงต้นเหตุของการก่อความรุนแรง แต่ในทุกพาดหัวข่าวล้วนนำเสนอภาพความรุนแรงซึ่งเป็นปลายทางของความขัดแย้ง จนอาจตั้งสมมุติฐานได้ว่าสิ่งนี้เป็นการผลิตซ้ำภาพโศกนาฏกรรมที่รุนแรงทำให้ผู้รับสารรับรู้จนเคยชินหรือไม่

3. ภาษาภาพ

นักภาษาศาสตร์โครงสร้างอธิบายความเชื่อมโยงกันระหว่าง ภาพ (visual image) และ การให้ความหมาย (attribute meanings) ว่า ความหมายที่เราให้แก่ภาพไม่ได้เป็นผลโดยธรรมชาติจากสิ่งที่เรามองเห็น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความเข้าใจของเราต่อภาพใด ๆ ไม่ได้เกิดขึ้นลอย ๆ บาร์ตจำแนกการตีความหมายของภาพออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ผลกระทบจากการมองเห็นวูบแรกหรือสิ่งที่ภาพบอกเรา (denoted meaning) และความหมายที่อ้างอิงจากการที่ภาพเชื้อเชิญให้เราตีความ (connoted meaning) อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความหมายของภาพใด ๆ ย่อมมีความเป็นพลวัต เราอาจต้องเข้าใจภาพหรือวัตถุใด ๆ จากประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมอันซับซ้อนระหว่างผู้รับสารกับภาพ วัตถุ หรือปัจจัยอื่น ๆ โดยไม่อาจเข้าใจความหมายของภาพผ่านการสื่อสารช่องทางเดียว (Roland Barthes, 1972)

ภาพที่ปรากฏในข่าวถือว่าเป็นการนำเสนอสารโดยใช้สัญลักษณ์ประการหนึ่งจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารเพื่อสื่อถึงมุมมองตามทัศนะของผู้ส่งสาร เพื่อท้าทายให้ผู้อ่านได้ตีความ หรือเกิดความรู้สึกสะท้อนอารมณ์จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ ภาคภูมิ วรรณภา (2554: 145 - 146) กล่าวว่า การถ่ายภาพข่าวนั้นตามปกติเป็นหน้าที่ของช่างภาพหนังสือพิมพ์ ในบางกรณีที่มีเหตุจำเป็นอาจทำให้ผู้สื่อข่าวจะต้องถ่ายภาพเพื่อนำเสนอข่าวด้วยตนเอง

จากการศึกษาการใช้ภาษาภาพเพื่อสื่อถึงความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ของผู้วิจัยพบว่า ผู้สื่อข่าวต้องการนำเสนอมุมมองความรุนแรง คือ ภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ภาพความเสียหายต่อสถานที่หรือวัตถุ ภาพผู้ได้รับผลกระทบ และภาพผู้ก่อการร้าย

3.1 ภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

ตัวอย่าง 10

ดักบีม 3 ลูก - ยิงถล่มข้ากฮาวรพรา 4513 กระแจะ
 ๑ วันพุธ ที่ 08 มิถุนายน 2565 เวลา 23:22 น.
 ๑ ศูนย์ข่าวภาคใต้

(สำนักข่าวอิศรา 8 มิถุนายน 2565)

ตัวอย่าง 11

วางระเบิด 3 ลูกที่สายบุรี ชาวบ้านดับ 1 ฮีโร่เจ็บ 3

🕒 วันศุกร์ ที่ 15 เมษายน 2565 เวลา 12:01 น.

👤 ศูนย์ข่าวภาคใต้

(สำนักข่าวอิศรา 15 เมษายน 2565)

ตัวอย่าง 12

บ๊องขว้างระเบิดในสุโหงปาดี - กอ.รมน.ภาค 4 ยืนยันตัวตน 4 ศพถูกวิสามัญฯ

🕒 วันจันทร์ ที่ 04 ตุลาคม 2564 เวลา 16:16 น.

👤 ศูนย์ข่าวภาคใต้

(สำนักข่าวอิศรา 4 ตุลาคม 2564)

ตัวอย่าง 13

รถขนซาก"แบล็กฮอว์ก"เกิดอุบัติเหตุ - บั๊กทหารมาเลย์เยี่ยมแม่ทัพ4

🕒 วันอาทิตย์ ที่ 17 กรกฎาคม 2565 เวลา 23:15 น.

👤 ศูนย์ข่าวภาคใต้

(สำนักข่าวอิศรา 17 กรกฎาคม 2565)

จากภาพในตัวอย่างที่ 10 - 13 เป็นการสื่อถึงการปฏิบัติการที่เสี่ยงอันตรายของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งส่วนมากเป็นทหาร ตำรวจ สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อต้องการนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ ที่ปฏิบัติการใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ต่อมุมมองของผู้รับสารว่า เป็นบุคคลที่ยอมเสี่ยงภัยในการกิจที่ได้รับมอบหมายเพื่อรักษาความสงบให้ประชาชนในพื้นที่ โดยมีได้คำนึงถึงความปลอดภัยของตน ภาพเจ้าหน้าที่ที่ปรากฏผ่านสื่อจึงดูเป็นภาพของวีรบุรุษผู้เสียสละ เห็นได้ชัดจากตัวอย่างที่ 10 - 12 ซึ่งเป็นภาพที่เกี่ยวข้องกับการเก็บกู้วัตถุระเบิด ภาพเหล่านี้เมื่อปรากฏในหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ ผู้อ่านคงเข้าใจความหมายและรับรู้ได้ถึงสถานการณ์ที่น่าหวาดกลัวในพื้นที่ได้ทันทีโดยที่ยังมิได้อ่านเนื้อความที่ปรากฏในข่าว การสื่อความหมายที่ชัดเจนจากองค์ประกอบของภาพตามลักษณะที่ได้บรรยายมานี้ ทำให้ภาพในลักษณะดังกล่าวถูกผลิตซ้ำ (Reproduce) ในสิ่งพิมพ์ จนเป็นที่คุ้นชินในสายตาของผู้รับสาร ตัวอย่างที่ต่างออกไปคือตัวอย่างที่ 13 คือเป็นภาพซากเครื่องบิน “แบล็กฮอว์ก” ซึ่งใช้ในการปฏิบัติการทางอากาศของเจ้าหน้าที่โดยการบินลาดตระเวนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ถึงแม้เหตุการณ์ดังกล่าวจะไม่สามารถระบุได้โดยตรงว่าเกิดขึ้น

จากขบวนการก่อการร้าย (BRN) แต่การปรากฏของภาพข่าวยังคงวนอยู่กับเรื่องความเสียหายของเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการกิจในจังหวัดชายแดนใต้

3.2 ภาพความเสียหายต่อสถานที่หรือวัตถุ

ตัวอย่าง 14

บ้นหน้าโรงเรียน! ดักโจมตีรถทหารพรานเจ็บ 4 ชาวบ้านโดนลูกหลงอื้อ
 ๑ วันพฤหัสบดี ที่ 10 มีนาคม 2565 เวลา 12:58 น.
 ๑ ศูนย์ข่าวภาคใต้

(สำนักข่าวอิศรา 10 มีนาคม 2565)

ตัวอย่าง 15

บ้นรถทหารพรานสุโงป่าดี - พันสี "save จะนะ" ลามบราฯ -ระเบิดรถไฟหวัง
 ฆ่าผู้โดยสาร
 ๑ วันอังคาร ที่ 14 ธันวาคม 2564 เวลา 22:09 น.
 ๑ ศูนย์ข่าวภาคใต้

(สำนักข่าวอิศรา 14 ธันวาคม 2564)

ภาพในตัวอย่างที่ 14 - 15 ที่ผู้วิจัยได้นำมาแสดงในบทความนี้ เป็นภาพความเสียหายต่อวัตถุ คือ รถยนต์ของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกิดจากการกราดยิง (ตัวอย่างที่ 14) และเกิดการใช้วัตถุระเบิด (ตัวอย่างที่ 15) โดยวัตถุสิ่งของที่ตกเป็นเป้าของผู้ก่อความไม่สงบมักเป็นของเจ้าหน้าที่ เช่น ทหาร ตามที่ปรากฏในเนื้อข่าว ทั้งนี้ภาพการกระทำในลักษณะเบื้องต้นส่งผลให้ผู้รับสารตีความได้ว่า พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยและไม่น่าไปเยือน ด้วยเหตุที่สื่อคัดสรรหรือเลือกสรรภาพร่องรอยกระสุนจำนวนมากที่อยู่บนผิวรถยนต์มาแสดงสื่อให้เห็นว่า คนร้ายมิได้เลือกเล็งหรือยิงแบบเฉพาะเจาะจงแต่ใช้วิธีการกราดยิง แน่แน่นอนว่าหากการกราดยิงเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนหรือมีการรวมกลุ่มของคนจำนวนมาก ย่อมทำให้ผู้อื่นในบริเวณนั้นตกอยู่ในอันตรายด้วย ส่วนตัวอย่างที่ 2 เป็นการวางระเบิดรถยนต์ทหาร ซึ่งการใช้วัตถุระเบิดทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกไม่ต่างจากการกราดยิง กล่าวคือระเบิดเป็นอาวุธมีอานุภาพทำลายล้างสูง แวดวงรัศมีความรุนแรงครอบคลุมพื้นที่บริเวณกว้าง การนำเสนอภาพข่าวความเสียหายของวัตถุในลักษณะดังกล่าวสื่อให้เห็นว่า ชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนใต้ไม่ปลอดภัย

3.3 ภาพผู้ได้รับผลกระทบ

ตัวอย่าง 16

ยังสารวัตรกำนันกระสุนพลาดโดนลูก - ผบ.ทบ.ล่องใต้สั่งคุมเข้ม

🕒 วันอังคาร ที่ 11 มกราคม 2565 เวลา 15:46 น.

📍 ศูนย์ข่าวภาคใต้

(สำนักข่าวอิศรา 11 มกราคม 2565)

ตัวอย่าง 17

นักชีวิตระเบิดพระ-ทหารชุด สปก.ถือระเบิด "ฝ่าบาตรกระเด็น"

🕒 วันเสาร์ ที่ 11 ธันวาคม 2564 เวลา 11:31 น.

📍 ศูนย์ข่าวภาคใต้

(สำนักข่าวอิศรา 11 ธันวาคม 2564)

ตัวอย่างที่ 16 - 17 คือภาพของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ โดยสื่อมิได้นำเสนอภาพความรุนแรงหรือผู้เสียชีวิตแบบตรงไปตรงมา แต่เลือกนำเสนอภาพของผู้ได้รับผลกระทบในลักษณะอื่น เช่น ตัวอย่างที่ 16 เป็นภาพของผู้ปกครองของผู้เสียชีวิตที่กำลังสนทนากับเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ผู้รับสารได้ตีความสื่อนำและท่าทีที่ปรากฏ ภาพการรวมกลุ่มของคนจำนวนมากประกอบกับรถยนต์ของเจ้าหน้าที่ ทำให้ผู้รับสารตีความได้ทันทีว่า มีเหตุความรุนแรงเกิดขึ้นในบริเวณดังกล่าว ตัวอย่างที่ 17 เป็นภาพของพระภิกษุและเจ้าหน้าที่รัฐ (ทหาร) แสดงให้เห็นถึงการเลือกก่อความรุนแรงกับกลุ่มคนต่างศาสนา หรือกลุ่มคนที่ต่อต้านขบวนการปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานี ซึ่งเป็นปัญหาที่มีมาช้านาน ความขัดแย้งทางศาสนาที่เกิดขึ้นระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เป็นชนวนเหตุสำคัญประการหนึ่งของความขัดแย้ง เพราะต่างฝ่ายต่างมองว่า “คนต่างศาสนา” มีความเป็นอื่น (the other) เป็นพวกอื่น คนกลุ่มอื่น ที่มีใช้พวกพ้องเดียวกันกับตนเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ขบวนการก่อการร้ายจึงเลือกโจมตีบุคคลทางศาสนาเช่นพระสงฆ์ หรือฝ่ายต่อต้านเช่นเจ้าหน้าที่ทหารตามที่ปรากฏในภาพข่าว

3.4 ภาพผู้ก่อการร้าย

ตัวอย่าง 18

แกะรอยฟูโล G5 บั้มตอร์จนร่วมโต๊ะพูดคุยฯ สันปัดตาบิไม่ได้มีแต่บิอาร์เอ็น

🕒 วันศุกร์ ที่ 15 เมษายน 2565 เวลา 20:40 น.

📍 ศูนย์ข่าวภาคใต้

(สำนักข่าวอิศรา 15 เมษายน 2565)

ตัวอย่าง 19

รัฐแจ้ง "ข่าวปลอม" ประกาศจับตาย "มาหะมะ สะอิ" ผู้ต้องหายังสาวท้องแก่

🕒 วันเสาร์ ที่ 25 ธันวาคม 2564 เวลา 20:28 น.

📍 ศูนย์ข่าวภาคใต้

(สำนักข่าวอิศรา 25 ธันวาคม 2564)

ตัวอย่าง 20

อึกศพลวิสามัญฯ สายบุรี "อับริ มะบิง" มือปืนกรุง

🕒 วันอังคาร ที่ 06 กรกฎาคม 2564 เวลา 10:08 น.

📍 ศูนย์ข่าวภาคใต้

(สำนักข่าวอิศรา 6 กรกฎาคม 2564)

ตัวอย่างที่ 18 - 20 เป็นภาพของขบวนการก่อการร้ายและผู้ก่อการร้ายแบบระบุชื่อ - สกุล แบบเฉพาะเจาะจง โดยลักษณะที่ปรากฏร่วมกันของภาพทั้ง 3 คือ ผู้รับสารสามารถตีความได้ในทันทีว่าผู้ก่อการร้ายเป็นชาวมุสลิม ไม่ว่าจะสังเกตจากการแต่งกาย หรือจากชื่อของผู้ก่อการร้ายตามที่ปรากฏในเนื้อหาข่าว แต่ตัวอย่างที่ 18 เป็นตัวอย่างที่ค่อนข้างแตกต่างออกไป เนื่องจากการแสดงภาพของผู้นำขบวนการก่อการร้าย "ฟูโล" คือ กัสตูรี มะห์โกตา ซึ่งออกมายอมรับผ่านสื่อว่า เป็นบุคคลที่อยู่เบื้องหลังการวางระเบิดในช่วงเทศกาลรอมฎอน (รอมฎอนสันติ) ทั้งนี้เนื่องจากอยากให้รัฐบาลให้ความสำคัญในการเจรจาเรียกร้องสิทธิเช่นเดียวกับขบวนการ BRN หากกล่าวถึงขบวนการก่อการร้ายใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ นอกจากขบวนการ BRN (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani) ยังมีกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวที่น่าสนใจอีก 3 กลุ่ม คือ GMP BIPP และ PULO ซึ่งกลุ่ม PULO เริ่มเข้ามามีบทบาทชัดเจนในการก่อความไม่สงบในพื้นที่สมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เพราะรัฐบาลมุ่งเน้นการเจรจาพูดคุยอย่างสันติเพื่อลดความขัดแย้ง โดยเรียกการเจรจาดังกล่าวว่า "การพูดคุยสันติสุขชายแดนใต้" ขณะนั้นกลุ่มเป้าหมาย

คือขบวนการ BRN โดยมีการทำข้อตกลงในช่วงเทศกาลรอมฎอนซึ่งเป็นเทศกาลสำคัญของศาสนาอิสลาม ว่ารัฐบาลจะลดการปฏิบัติการทางทหาร ขณะเดียวกันขบวนการ BRN ก็ต้องลดการใช้ความรุนแรง ในระยะเวลาดังกล่าวด้วย เพราะเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มก่อความไม่สงบกลุ่มอื่นรู้สึกว่าจะไม่ได้รับการปฏิบัติอย่าง เท่าเทียมจากภาครัฐ จึงถือโอกาสก่อเหตุเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลให้ตนเจรจาเพื่อเรียกร้องสิทธิเช่นเดียวกับ BRN

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การใช้ภาษาในพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์อิสราแสดงให้เห็นว่า สื่อเลือกถ้อยคำเพื่อนำเสนอ ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ผ่านโครงสร้างภาษา เช่น การเป็นประธานของประโยค ซึ่งการเป็น ประธานของประโยคแสดงให้เห็นความพยายามในการแก้ไขปัญหาคำขัดแย้งของเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น นายกรัฐมนตรี และแม่ทัพภาคที่ 4 ที่มีความต่างกัน กล่าวคือนายกรัฐมนตรีใช้อำนาจในการเจรจาหรือ เพื่อแก้ไขปัญหาคำขัดแย้ง ขณะที่แม่ทัพภาค 4 ใช้อำนาจในการโจมตีผู้ก่อการร้ายโดยตรงผ่านภาษา ส่วน การปรากฏในตำแหน่งประธานของผู้ก่อการร้ายพบว่า มีการใช้คำเพื่อเรียกขบวนการก่อการร้ายในสอง ลักษณะ คือ ลักษณะแรกใช้ภาษาโดยตรง เช่น โจรใต้ คำว่า “ใต้” มีลักษณะทำให้เกิดภาพเหมารวม (Stereotypes) เพราะสื่อถึงผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ของประเทศทั้งหมด ส่วนลักษณะที่สองพบว่า มีการหลีกเลี่ยงการใช้รูปภาษาเพื่อทำให้เกิดภาพเหมารวม โดยระบุชื่อ - สกุล ของผู้ก่อการร้ายโดยตรง นอกจากนี้ภาษาในพาดหัวข่าวแสดงให้เห็นว่า ขบวนการก่อการร้ายในสามจังหวัดชายแดนใต้มักถือโอกาส ก่อเหตุในช่วงเทศกาลสำคัญทางศาสนาอื่นที่มีใช้ศาสนาเดียวกันกับตน เช่น เทศกาลเข้าพรรษา ซึ่งเป็น เทศกาลสำคัญทางศาสนาพุทธ และเหยื่อมักเป็น “คนพุทธชายแดนใต้” สิ่งนี้แสดงให้เห็นความขัดแย้ง ทางศาสนาระหว่างขบวนการก่อการร้ายซึ่งส่วนมากนับถือศาสนาอิสลามและศาสนาอื่นในพื้นที่ซึ่งฝังรากหยั่ง ลึกมายาวนานจนยากที่จะแก้ไข

ประเด็นถัดมาคือการละเว้นประธานของประโยคในพาดหัวข่าวเป็นเทคนิคที่สื่อมวลชนใช้เพื่อ ชวนให้ผู้อ่านอยากติดตามเนื้อข่าวว่าบุคคลที่ถูกละไว้ไม่กล่าวถึงเป็นใคร มีบทบาทสำคัญอย่างไร ในสถานการณ์ขบวนการนั้น ๆ แต่การเลือกใช้คำกริยาของหนังสือพิมพ์อิสราที่ตามมาทำให้ผู้อ่านคาดเดาได้ว่า ผู้กระทำการดังกล่าวคือเจ้าหน้าที่รัฐ การละประธานที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นกลวิธีที่ปรากฏจำนวนมาก ในหนังสือพิมพ์อิสราสื่อความหมายโดยอ้อมว่า เจ้าหน้าที่จากภาครัฐปฏิบัติหน้าที่อย่างหนักในช่วงนี้ จึงปรากฏข่าวเจ้าหน้าที่แก้ไขปัญหาคำรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้จากหนังสือพิมพ์อิสราในความถี่ ค่อนข้างมาก ต่างไปจากผลการศึกษาของ ชนกวร อังศุวิริยะ (2557: 43 - 44) ที่ได้ศึกษาว่าทหกรรม ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้จากสื่ออื่น และได้ข้อสรุปว่าการละเว้นประธานที่ปรากฏในสื่อมักเป็นการ ไม่กล่าวถึงผู้ก่อการร้าย

ส่วนการใช้ภาษาภาพแสดงให้เห็นว่า สื่อต้องการนำเสนอว่าเจ้าหน้าที่รัฐคือวีรบุรุษผู้เสียสละและ อุทิศตนปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงภัยและอันตรายเพื่อรักษาความสงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ นอกจากนี้ ยังมีภาพความเสียหายต่อวัตถุ คือ รอยนต์ของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกิดจากการกราดยิง และเกิดการใช้วัตถุระเบิด โดยวัตถุสิ่งของที่ถูกเป็นเป้าของผู้ก่อความไม่สงบมักเป็นของเจ้าหน้าที่ เช่น ทหาร ทั้งนี้ภาพการกระทำ ในลักษณะเบื้องต้นส่งผลให้ผู้รับสารตีความได้ว่า พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยและไม่น่า ไปเยือน ด้วยเหตุที่สื่อคัดสรรหรือเลือกสรรภาพร่องรอยกระสุนจำนวนมากที่อยู่บนผิวยานยนต์มาแสดงสื่อให้ เห็นว่า คนร้ายมิได้เลือกเล็งหรือยิงแบบเฉพาะเจาะจงแต่ใช้วิธีการกราดยิง แน่นนอนว่าหากการกราดยิงเกิดขึ้น

ในพื้นที่ชุมชนหรือมีการรวมกลุ่มของคนจำนวนมาก ย่อมทำให้ผู้อื่นในบริเวณนั้นตกอยู่ในอันตรายด้วย อีกประเด็นหนึ่งคือการนำเสนอภาพของขบวนการก่อการร้ายและผู้ก่อการร้ายแบบระบุชื่อ - สกุล เฉพาะเจาะจง โดยลักษณะที่ปรากฏร่วมกันของภาพทำให้ผู้รับสารสามารถตีความได้ในทันทีว่าผู้ก่อการร้าย เป็นชาวมุสลิม ไม่ว่าจะสังเกตจากการแต่งกาย หรือจากชื่อของผู้ก่อการร้ายตามที่ปรากฏในเนื้อหาข่าว

นอกจากนี้ยังมีการแสดงภาพของผู้นำขบวนการก่อการร้าย “พูโล” คือ กัสตูรี มะห์โกตา ซึ่งออกมา ยอมรับผ่านสื่อว่า เป็นบุคคลที่อยู่เบื้องหลังการวางระเบิดในช่วงเทศกาลรอมฎอน (รอมฎอนสันติ) ซึ่งกลุ่ม PULO เริ่มเข้ามามีบทบาทชัดเจนในการก่อความไม่สงบในพื้นที่สมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เพราะรัฐบาล มุ่งเน้นการเจรจาพูดคุยอย่างสันติเพื่อลดความขัดแย้ง โดยเรียกการเจรจาดังกล่าวว่า “การพูดคุยสันติสุข ชายแดนใต้” เพราะเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มก่อความไม่สงบกลุ่มอื่นรู้สึกว่าได้ไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม จากภาครัฐ จึงถือโอกาสก่อเหตุเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลให้ตนเจรจาเพื่อเรียกร้องสิทธิเช่นเดียวกับ BRN

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ควรศึกษาวาทกรรมความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้จากแหล่งข้อมูลอื่น เช่น วรรณกรรม หรือสารคดี เพื่อให้เห็นการนำเสนอความรุนแรงที่ต่างจากหนังสือพิมพ์
2. ควรศึกษาพัฒนาการความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นพัฒนาการความต่างระหว่างสมัย

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชนกพร อังศุวิริยะ. (2557). *โครงการวิจัยกลวิธีทางภาษาที่แสดงถึงความรุนแรงในภาคใต้ของประเทศไทย ผ่านหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ระดับท้องถิ่นภาคใต้และระดับชาติ*. สงขลา: ภาควิชาสารัตถศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ไชยวัฒน์ สถาอานันท์. (2557). *ท้าทายทางเลือก: ความรุนแรงและการไม่ใช้ความรุนแรง*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- ปณิธาน วัฒนายากร. (2550). *บทบาทและอิทธิพลของมหาอำนาจในไทย: เชื่อมโยงกรณี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. ใน ยุติไฟใต้, สุริชัย หวันแก้ว, พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาคภูมิ วรรณภา. (2554). *การเขียนข่าวเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อินทนิล.
- สมชาย ศรีสันต์. (2557). *ว่าด้วยการวิเคราะห์วาทกรรมแนววิพากษ์: บทศึกษาวิเคราะห์วาทกรรมการพัฒนา / หลังการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมมติ.
- Fairclough, N. (1989). *Language and Power*. Taylor & Francis.
- Lewis Fry Richardson. (1960). *Arms and Insecurity: A Mathematical Study of the Causes and. Origins of War*. Pittsburgh, PA: Boxwood.
- Roland Barthes. (1972). *Mythologies*. Farrar, Straus and Giroux.

